

על האפשרי והבלתי אפשרי

הקיומיות היהודית בסיפור הברכות והקללות של בלעם

הקוד הנסתר של הפרשה: גבולות היכולת

המילה המנחה בפרשת בלק חושפת את מאבק העומק. השורש י-כ-ל מופיע עשר פעמים לאורך הפרשה. העלילה אינה עוסקת רק בברכות וקללות, אלא בשאלה פילוסופית עמוקה: היכן עובר הקו בין מה שאפשרי למה שבלתי אפשרי?

לָכֶּה-נָא אָרֶה-לִּי אֶת
הָעָם הַזֶּה, כִּי-עָצוּם
הוּא מִמֶּנִּי – אֹלֵי
אֹכֵל נֶכֶה-בּוֹ

10

יְכוֹל חֲמֹרֶשֶׁה בַּפֶּרֶשֶׁת בַּלַּק חֲנִשֶׁת אֶת
תּוֹכֵל אֶת מִשְׁבֵּק הָעוֹמֵק. הַיּוֹן י-כִּלִּי
אוֹכֵל יִמְרָמָם לְקַרְדּוּת אֲחֻעַת יִתְיִי
כַּפּוֹן לִנְעֹד כְּבֶךְ תּוֹכֵל חֲיִים מְרִיז
תּוֹכֵה מִסֵּר רִנָּה יָמָם יָבוֹן סִי בַּמּוֹךְ נוֹזִי
נִיכּוֹל יִתְיִים לְעוֹדוֹ יִשְׁעָר. נָתִי מִנְּהָ
נִפְנָמָה לֹא כֶּף מִיכֵל פְּתִנָּף לְצִיּוֹתוֹ
הוֹתַפֵּד אוֹיֵכֵל בִּיבִישֶׁת אֱלֹלֵא אֲחִי
תִּיבְדוֹת זָב עָהָר אוֹוֹר הִיכֵל
הִיכֵל אוֹמְזֹר אוֹבֵר בְּכִרְיֶעֶתוֹ הַיִּמָּז
מָלֵב עִם נִיכֵל וּוְחִלּוֹר שֶׁרֶשֶׁת.

אשליית השליטה: בלק מול המציאות האלוהית

התפיסה האלוהית

המציאות: קיום יהודי החורג מכללי הטבע.

ההכרזה: אופייה המוסרי-קוסמי של הבריאה חקוק בסלע.

השורה התחתונה:
לֹא תֵאָוֹר אֶת-הָעָם, כִּי בָרוּךְ הוּא.

תפיסת בלק

המטרה: כפיית האפשרי על הבלתי אפשרי.

האמצעי: שימוש במאגיה וכישוף כהתחכמות טכנית.

הנחת היסוד: קיימת נוסחה לשבירת האומה היהודית.

מסע של שלילת החירות

אלוהים מתיר לבלעם לצאת למסע, אך זוהי סדרת חינוך תובענית. תנועתו של בלעם נראית כמימוש של חירות אנושית, אך בפועל היא כפופה לחלוטין לסד של דטרמיניזם אלוהי.

סוף המסע (ההגבלה)

"וְאֵלֶּיךָ, אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדְבָר
אֵלֶיךָ – אֶתוֹ תַּעֲשֶׂה"

תחילת המסע (האשליה)
"קוֹם לְךָ אֲתָם"

פרצת חוקי הטבע: פי האתון

פתיחת פי האתון אינה אירוע מקרי, אלא סייג שהוצפן בבסיס ההווה כבר בששת ימי בראשית, בערב שבת בין השמשות.

בין השמשות

זהו איתות מופתי כי 'האפשרי' שאנו רואים אינו מוחלט. מציאות קונבנציונלית יכולה להתהפך בכל רגע נתון. (בבחינת: 'מי שאמר לשמן וידלק, יאמר לחומץ וידלק').

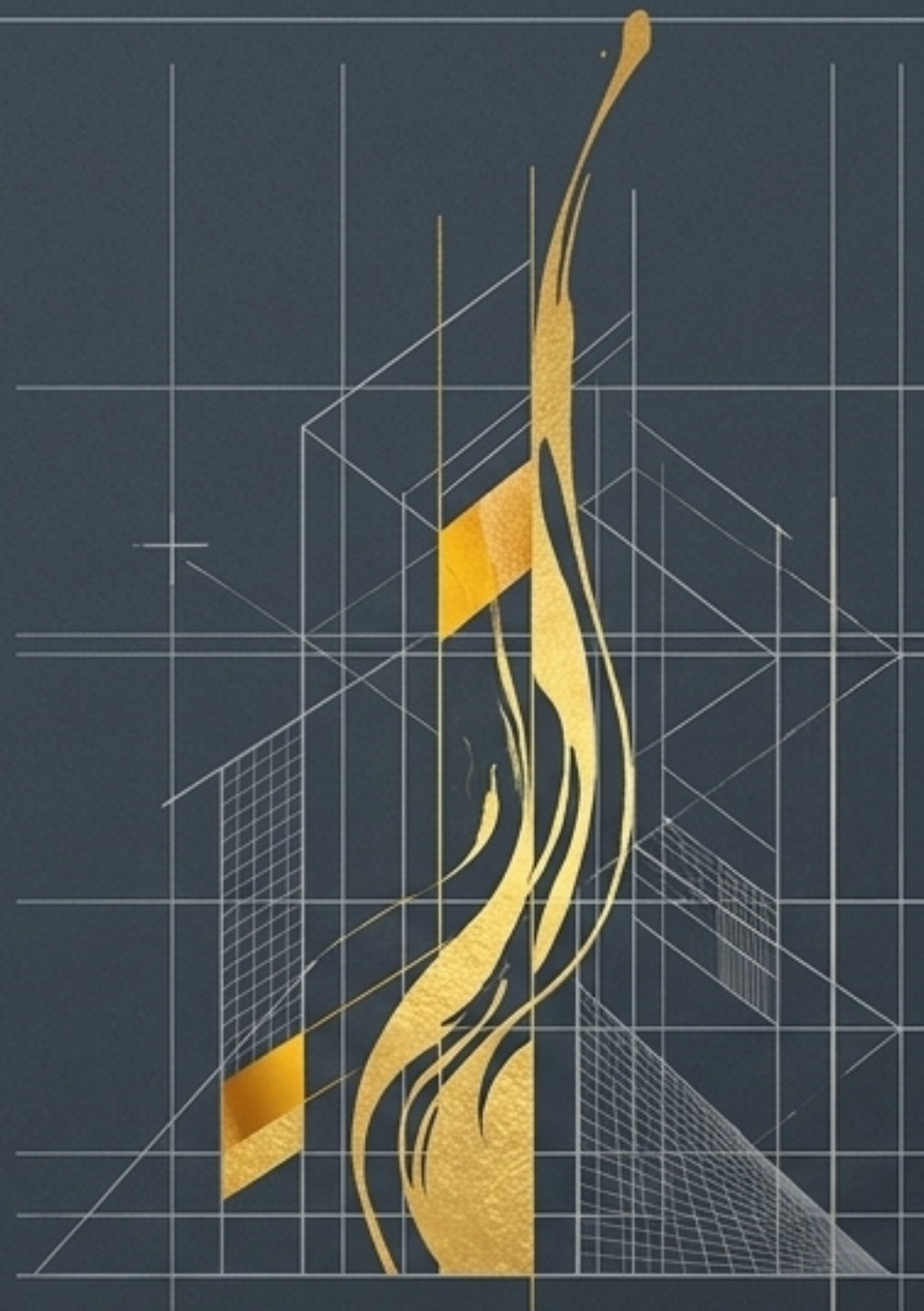
פרדוקס הופש הדיבור

בלעם, שכוחו ותפארתו הם בדיבורו, מבין שגם הכלי המייצג יותר מכל את חירות האדם הופך לאינסטרומנטלי בלבד. האנושי כרוך באופן סימביוטי בבריאה האלוהית.

הִיכָל אוֹכֵל
דִּבָּר מְאוֹמָה?

הַדָּבָר, אֲשֶׁר יֵשִׁים אֱלֹהִים בְּפִי – אֶתוֹ אֲדַבֵּר

האנטומיה של קיום בלתי אפשרי

תמותה: ניצחון על הסופיות

"תַּמּוּת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל."
יכולת האומה לחרוג מגבולות
הסופיות והמוות האנושי.

ביולוגיה: הפלא הגולמי

מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב, וּמִסָּפָר אֶת-רֵבַע יִשְׂרָאֵל.
האבסורד הטמון ברבייה ובחומר הגולמי היהודי,
ההופך ממעט לעצום מעבר לכל היגיון טבעי.

סוציולוגיה: הבדידות והייחוד

"הֵן-עַם לְבָדָד יִשְׁכֵּן, וּבָגוּיִם לֹא יִתְחַשְּׁב."
קיום אידיאליסטי שאינו ניתן להשוואה או
לספירה במושגים ריאליים.

הווקטור הקיומי: ישר-אל

בניגוד לסופיות האנושית המעגלית, הוויית ה'ישרים' נמתחת בקו ישר של ייעוד ותכלית, מנקודת המוצא ועד לאחרית.

מות הישרים אינו באמת סוף, אלא תנועה נצחית של יושר, הנמצא הנמצאת מעל לזמניות הנפסנות. זו הסיבה שבלעם מאחל לעצמו: "וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ".

הקריסה: הפגיעה בווקטור היושר

"אלוהיהם של אלו שונא זימה."
הזימה והזנות (זמרי וכזבי) אינן רק חטא מוסרי, אלא
סטייה טרגית השוברת את קו היושר.

התאוותנות המינית
מחריבה את המבנה הייחודי.
ברגע זה, הפלא העל-
טבעי מתהפך על ראשו,
וה'בלתי אפשריות' שמרה
עליהם, הופכת לכאוס
אלימה ומגפה קטלנית.

פנחס: קנאה כבולם זעזועים קוסמי

פעולתו של פנחס היא זעקה אותנטית של 'הרף, חדל'. הקנאה המוסרית אינה מאפשרת למציאות הכאוטית להפוך לנורמה קונבנציונלית.

פנחס מאתגר חזרה את
האפשרי – באמצעות
הבלתי אפשרי. הוא
מסרב לקבל את הקריסה
הטבעית ומשיב את ההגנה
העל-טבעית על כנה.

ברית שלום: הסינתזה של הכהונה הגדולה

- שכרו של פנחס הוא תפקיד התיווך האולטימטיבי. הכהן הגדול ניצב בדיוק במרחב התפר הלימינלי.
- הוא מאזן בין המציאות הנתפסת כאפשרית לבין הבלתי-אפשריות של הקדושה הטוטאלית. תיווך מדויק זה מאפשר למציאות להיות מוזנת מן הקודש מבלי להישאר ולהישרף.

הכהן הגדול

סוד הקיום האלמותי

סיפורו של בלעם אינו רק אפיזודה היסטורית, אלא מיקרו-קוסמוס לקיומה של האומה היהודית כולה. אומה שעצם הישרדותה לאורך ההיסטוריה היא התרסה מתמדת ומוצלחת כנגד כללי 'האפשרי'.